

АДМІНІСТРАТИВНЕ ПРАВО ТА ПРОЦЕС,
ФІНАНСОВЕ ПРАВО, ІНФОРМАЦІЙНЕ ПРАВО

УДК 342.5+342.56

А. Л. Борко**ОСОБЛИВОСТІ АДМІНІСТРАТИВНИХ ПОВНОВАЖЕНЬ
ГОЛОВИ СУДУ**

Виконано аналіз теоретичних положень і адміністративно-правових заasad адміністративних повноважень голови суду, організації їх виконання, порядку набуття та припинення, а також визначено сутність і значення управлінської діяльності голови суду та обґрунтовано пріоритетні напрямки її вдосконалення. Доведено, що адміністративні повноваження голови суду являють собою сукупність законодавчо встановлених його прав і обов'язків, спрямованих на здійснення управлінської (організаційно-розпорядчої) функції у сфері організаційного керівництва діяльністю суду з метою забезпечення його нормального функціонування та реалізації покладених на нього функцій. Наголошується, що нагальним є вдосконалення механізму набуття та припинення адміністративних повноважень суддів, що насамперед має спрямовуватись на конкретизацію процедурних аспектів призначення та звільнення суддів з адміністративних посад. Визначено, що адміністративні повноваження голови суду спрямовуються на організаційне керівництво та забезпечення діяльності суду, що є однією з умов ефективності реалізації судом завдань і функцій судової влади.

Ключові слова: адміністративно-правове регулювання, судове управління, адміністративні посади, адміністративні повноваження, голова суду, апарат суду.

Ефективне здійснення судами правосуддя в Україні прямо пов'язано з належною організацією в них внутрішнього судового управління. З цією метою суддів та інших працівників суду наділяють відповідними адміністративними повноваженнями, спрямованими на організаційне керівництво діяльністю суду й зосередження роботи суддів і працівників апарату суду на належному виконанні покладених на них обов'язків. У той же час порядок призначення на адміністративні посади у судах і звільнення з них, саме коло адміністративних повноважень і порядок їх реалізації на сьогодні все ще залишаються предметом судово-правової реформи. А тому в контексті вдосконалення адміністративно-правового статусу суддів і вбачаються актуальними питання адміністративних повноважень голови суду.

Зазначимо, що проблематика набуття і виконання управлінських повноважень у судах раніше вже розглядалась у роботах таких учених, як М. В. Данилова, О. Ю. Дудченко, М. П. Запорожець, Л. М. Москвич, П. В. Панталієнко, О. Б. Прокопенко та інші. Однак існуючі дослідження стосуються переважно лише окремих аспектів

© Борко А. Л., 2013

організації внутрішнього судового управління, розподілу та змісту адміністративних повноважень у судах, не приділяючи достатньої уваги комплексній характеристиці специфіки адміністративних повноважень голови суду на сучасному етапі судової реформи. Саме тому метою нашої роботи є аналіз теоретичних положень й адміністративно-правових засад адміністративних повноважень голови суду, організації їх виконання, порядку набуття і припинення, а також визначення сутності та значення управлінської діяльності голови суду та обґрунтування пріоритетних напрямків її вдосконалення.

Передусім зазначимо, що адміністративні повноваження голови суду являють собою сукупність законодавчо встановлених його прав і обов'язків, спрямованих на здійснення управлінської (організаційно-розпорядчої) функції у сфері організаційного керівництва діяльністю суду з метою забезпечення його нормального функціонування та реалізації покладених на нього функцій.

Згідно з ч. 1 ст. 20 профільного Закону України від 07.07.2010 № 2453-VI «Про судоустрій і статус суддів» (у поточній редакції) [1] до адміністративних посад у судах віднесено посади голови суду, заступника (заступників) голови суду і Першого заступника Голови Верховного Суду України. Водночас цим Законом встановлено повноваження у сфері організаційного керівництва судом і для інших працівників. Так, у дійсності, крім голови суду та його заступників (посадами яких вичерпується законодавчо встановлений перелік адміністративних посад у судах), вбачається обґрунтованим віднесення до суб'єктів адміністративних повноважень у судах і керівника апарату суду та його заступників, які цілком логічно також здійснюють відповідні організаційно-розпорядчі функції відносно апарату суду.

Необхідність визначення посади керівника апарату суду як адміністративної посади у суді особливо зумовлена передбаченим вищевказаним Законом переданням йому низки адміністративних повноважень голови суду, які останній здійснював згідно з попереднім Законом України від 07.02.2002 № 3018-III «Про судоустрій України» [2]. Внаслідок фактичного покладення функції судового управління одночасно і на голову суду, і на керівника його апарату в судах, як за Л. М. Москвич [3, с. 104], навіть утворився своєрідний біцентризм судового управління.

Вказане в цілому розглядається нами як конструктивний підхід до організації внутрішнього судового управління, за яким судді, призначені на адміністративні посади, мають здійснювати мінімум організаційно-розпорядчих повноважень, більшу увагу приділяючи своїй професійній діяльності як суддів, якими вони насамперед і є. Натомість значна роль в організаційному керівництві роботою суду повинна відводитись спеціально підготовленому судовому адміністратору, який професійно виконуватиме організаційно-розпорядчі

повноваження у суді. Щоправда, варто висловити і застереження, що даний розподіл адміністративних повноважень у суді може бути ефективним лише за умови чіткого визначення статусу кожного суб'єкта адміністративних повноважень, розмежування їх компетенції та організації взаємодії, забезпечення достатньої підконтрольності голові суду керівника апарату суду.

Характеризуючи адміністративні повноваження голови суду, передусім слід розмежовувати виконання ним відповідних організаційно-розпорядчих повноважень і власне суддівських повноважень, адже, як встановлено ч. 5 ст. 20 Закону України «Про судоустрій і статус суддів» [1], перебування судді на адміністративній посаді в суді не звільняє його від здійснення повноважень судді відповідного суду.

Слід зауважити, що в науці наявні різні підходи до класифікації повноважень голови суду, зокрема виділяють суддівські, адміністративні, організаційні та представницькі повноваження голови суду (І. Є. Марочкін, Н. В. Сибільова, В. П. Тихий та ін.) [4, с. 106]; повноваження з управління апаратом суду та з організаційного забезпечення правосуддя, у тому числі щодо «керування» суддями (В. Д. Бринцев) [5, с. 161, 162]. З приводу викладеного насамперед маємо не погодитись із відмежуванням адміністративних повноважень голови суду від його організаційних, контрольних чи то дисциплінарних повноважень, які також становлять зміст організаційно-розпорядчої діяльності голови суду в рамках здійснення ним судового управління. Розрізнення ж повноважень голови суду з управління апаратом суду та з організаційного забезпечення правосуддя є досить умовним і, як на нас, недоцільним, оскільки функціонування апарату суду також направлено на створення належних умов здійснення судом (суддями) правосуддя. Тим більше тут маємо зважати і на обмеження адміністративних повноважень голови суду щодо апарату суду.

Так, повноваження голови суду щодо апарату суду зводяться переважно лише до контролю за ефективністю його діяльності, як за п. 3 ч. 1 ст. 24, п. 3 ч. 1 ст. 29, п. 3 ч. 1 ст. 34, п. 6 ч. 1 ст. 41 Закону України «Про судоустрій і статус суддів» [1], також передбачаючи внесення Державній судовій адміністрації України подань про призначення на посаду та звільнення з посади керівника апарату суду та його заступника, а також про застосування до них заохочення або накладення дисциплінарного стягнення. З викладеного слід зауважити наступне. По-перше, надаючи голові суду замість безпосередньо управлінських (що встановлювалися попереднім Законом – «Про судоустрій України» [2]) контрольні повноваження щодо апарату суду, чинне адміністративне законодавство у той же час не розкриває їх конкретний зміст, форми такого контролю і його правові наслідки. Забезпечення реального дієвого контролю

голови суду за ефективністю діяльності апарату суду насамперед потребує визначення показників ефективності функціонування апарату суду, контролювати дотримання яких і має голова суду, та законодавчого врегулювання відносин із керівником апарату суду, зокрема його підзвітності голові суду, обов'язку виконувати доручення голови суду щодо усунення виявлених останнім недоліків у роботі апарату суду тощо.

По-друге, голова суду не має достатньо важелів впливу на керівника апарату суду та його заступника, лише порушуючи перед Державною судовою адміністрацією України питання накладення на них дисциплінарних стягнень та звільнення з посад, чого може бути недостатньо для ефективного контролю за діяльністю апарату суду. А альтернативна одноосібним владним повноваженням голови суду передбачена ч. 2 ст. 149 Закону України «Про судоустрій і статус суддів» [1] можливість висловлення зборами суддів недовіри керівнику апарату суду, що тягне за собою звільнення його з посади, також має стосуватись і заступника керівника апарату суду. Усе це виявляє не стільки контрольну, як наглядову сутність вищевказаних повноважень голови суду. На думку ж І. В. Дем'яненко [6, с. 271], такий стан справ свідчить про повну залежність суду і його голови від Державної судової адміністрації України в аспекті організаційного забезпечення діяльності суду та може призводити до ускладнень в організації його роботи у зв'язку з відсутністю в суді єдиного управлінського центру.

І по-третє, незважаючи на те, що голова суду уповноважений контролювати ефективність роботи всього апарату суду, він має право вносити подання про накладення дисциплінарних стягнень і звільнення з посади лише щодо керівника апарату суду та його заступника, але не інших працівників апарату суду. Вважаємо, що у даному разі повинно йтися або про звуження контрольних повноважень голови суду лише до контролю за діяльністю керівництва апарату суду, або ж про законодавче закріплення права голови суду ініціювати притягнення інших працівників апарату суду до дисциплінарної відповідальності.

Крім цього, внаслідок судової реформи до числа законодавчо визначених повноважень голови суду вже безпосередньо не включається й здійснення організаційного керівництва діяльністю суду, як це було раніше за нині вже недіючим Законом «Про судоустрій України» від 07.02.2002 р. [2]. Проте на сьогодні організаційне керівництво діяльністю суду має розглядатись не як певне конкретне повноваження голови суду, воно є його основним завданням як керівника державного органу. Передання ж за Законом України від 07.07.2010 частини повноважень голови суду керівникові апарату суду не означає повне відсторонення голови суду від процесу судового управління. Сутність же організаційного керівництва діяльністю суду та його апарату розкривається як підготовка умов,

об'єднання та спрямування зусиль суддів і працівників апарату суду на виконання завдань суду [7, с. 177]. Тому вбачаємо прийнятним віднесення організаційного керівництва діяльністю суду до компетенції голови суду, що має деталізуватись в інших його адміністративних повноваженнях.

Зазначимо, що згідно із ст. 24, 29, 34, 41 Закону України від 07.07.2010 [1] повноваження голови суду мають визначатись виключно законом. Водночас названий Закон України регламентує адміністративні повноваження голови суду лише на найбільш загальному рівні, що має наслідком недостатню конкретність і деяку неоднозначність окремих напрямків діяльності голови суду. Вважаємо, що має йтися не тільки про вдосконалення і розширення законодавчих засад судового управління в судах, але й про забезпечення цілісності та узгодженості всього адміністративного законодавства у сфері організаційного керівництва і забезпечення діяльності судів.

Сучасна недосконалість адміністративно-правового регулювання стосується такого прогресивного повноваження голови суду, як забезпечення виконання рішень зборів суддів відповідного суду (п. 6 ч. 1 ст. 24, п. 6 ч. 1 ст. 29, п. 9 ч. 1 ст. 34 Закону України «Про судоустрій і статус суддів»), що взагалі не передбачалось попереднім Законом «Про судоустрій України» [2]. До того ж ст. 117 Закону України від 07.07.2010 встановлено, що виконання рішень зборів суддів за дорученням зборів покладається на голову відповідного суду або його заступника. Очевидно, що у даному разі має місце неузгодженість двох норм одного законодавчого акта, в результаті чого голова суду, на якого законом покладено забезпечення виконання всіх рішень зборів суддів, має одержувати підтвердження таких повноважень за дорученнями зборів суддів. Вбачається, що у ракурсі оптимізації роботи органів суддівського самоврядування і практичної діяльності голови суду немає особливої потреби в спеціальному уповноваженні його забезпечувати виконання рішень зборів суддів, що має здійснюватись ним на постійній основі.

На рівні із забезпеченням виконання рішень зборів суддів голови суду також надані повноваження із забезпечення виконання вимог щодо підвищення кваліфікації суддів суду, як за п. 8 ч. 1 ст. 24, п. 8 ч. 1 ст. 29, п. 11 ч. 1 ст. 34 Закону України «Про судоустрій і статус суддів» [1]. У даному разі порівняно з попереднім Законом «Про судоустрій України» [2] були дещо змінені функціональні акценти такого повноваження голови суду – не «організація роботи», а саме «забезпечення виконання вимог» щодо підвищення кваліфікації суддів. Підвищення кваліфікації суддів має відбуватись згідно з відповідними календарними планами, затверджуваними головою суду. Ефективність же підвищення кваліфікації суддів,

як за О. Ю. Дудченком [8, с. 211], залежить від організації планування, оптимального вибору форм і періодичності навчання та контролю за реалізацією планів навчання. Вбачається, що реалізація вказаних повноважень голови суду має важливе значення у забезпеченні достатньої кваліфікованості суддів та, як наслідок, ефективності здійснення ними суддівських повноважень.

Згідно із п. 7 ч. 1 ст. 24, п. 7 ч. 1 ст. 29, п. 10 ч. 1 ст. 34 Закону України «Про судоустрій і статус суддів» [1] на голову суду також покладено контроль за веденням у суді судової статистики і сприяння інформаційно-аналітичному забезпеченню суддів, а на голову апеляційного суду та голову вищого спеціалізованого суду – ще й організацію вивчення та узагальнення судової практики. Ведення в суді судової статистики забезпечується силами апарату суду, проте, як і в частині загального контролю ефективності його діяльності, контроль голови суду за веденням у суді судової статистики не набув чітких рис і форм. Сприяння голови суду інформаційно-аналітичному забезпеченню суддів є позитивним напрямком його діяльності, спрямованим на підвищення якості судочинства, проте реальні повноваження голови суду, що мають становити зміст такого «сприяння», залишились законодавчо не врегульовані.

Зазначимо, що значна частина повноважень голови суду здійснюється ним не самостійно, а у взаємодії з керівником апарату суду, іншими органами публічної влади та органами суддівського самоврядування, що є однією з особливостей сучасної організації судового управління. Зокрема, головою вищого спеціалізованого суду надаються пропозиції про утворення і ліквідацію судів, про визначення кількості суддів у суді (ч. 1, 4 ст. 19); головами апеляційного суду та вищого спеціалізованого суду – пропозиції про утворення судової палати, її склад, про призначення секретаря судової палати (ч. 5 ст. 26, ч. 4 ст. 31); головами місцевих і апеляційних судів погоджується структура і штатна чисельність апарату суду (ч. 6 ст. 149 Закону України «Про судоустрій і статус суддів») тощо. Подібна практика розглядається нами як позитивний підхід до організації судового управління, адже значно мінімізує ризик зловживання адміністративними повноваженнями одним органом чи посадовою особою, забезпечуючи значно вищий рівень якості підготовки та узгодженості рішень суб'єктів судового управління. У той же час вказане вимагає ретельного опрацювання механізму реалізації у судах спільних адміністративних повноважень, що має гарантувати належне виконання своїх обов'язків кожним суб'єктом спільних адміністративних повноважень.

Відповідно до положень профільного Закону України «Про судоустрій і статус суддів» [1] голова суду був остаточно позбавлений повноважень із розподілу справ між судьями і вирішення питання їх відводу, що виступає одним із суттєвих заходів процесуальної

незалежності і безсторонності суддів. Однак, як констатує Г. О. Барабаш [9, с. 64], і на сьогодні голова суду має низку інструментів для зловживання своїм становищем, використання різноманітних засобів тиску на суддів. Наголосимо, що судді мають бути повністю функціонально незалежні від інших працівників суду, підпорядковуючись голові суду тільки з питань внутрішньої організації та позапроцесуальної діяльності суду.

За чинним же законодавством до компетенції голови суду належить внесення відповідній місцевій раді складеного ним подання про затвердження списку народних засідателів із визначенням їх кількості, а також увільнення від виконання обов'язків народного засідателя й присяжного, як за ч. 1 ст. 58, ст. 60 Закону України від 07.07.2010 № 2453-VI [1]. Такі повноваження мають безпосереднє відношення до організації здійснення судом правосуддя. Оскільки народні засідателі та присяжні під час розгляду і вирішення справ користуються повноваженнями судді, актуалізується деталізація повноважень голови суду щодо одноосібного увільнення від виконання обов'язків народного засідателя і присяжного, що не мають допускати необґрунтоване перешкоджання головою суду їхній участі у відправленні судом правосуддя. Це стосується не тільки повнішого законодавчого врегулювання підстав і порядку увільнення головою суду від виконання обов'язків народного засідателя і присяжного, але й закріплення права на оскарження таких рішень голови суду.

Правовою формою реалізації адміністративних повноважень голови суду є видання ним наказів і розпоряджень. Серед іншого йдеться і про видання головою суду на підставі акта про призначення (обрання) суддею чи звільнення судді з посади відповідного наказу (п. 4 ч. 1 ст. 24, п. 4 ч. 1 ст. 29, п. 4 ч. 1 ст. 34, п. 4 ч. 1 ст. 41 Закону України від 07.07.2010 № 2453-VI [1]). У той же час видання головою суду такого наказу має суто формальний характер й не є актом його волевиявлення, лише засвідчуючи фактичний початок роботи новопризначеного/обраного судді. З цього приводу О. Ю. Дудченко також вказує на доцільність встановлення строків видання головою суду наказу щодо призначення чи звільнення судді з посади [8, с. 210], що має на меті виключення можливості штучного затягування головою суду допуску судді до фактичного виконання ним у суді суддівських повноважень.

Істотним недоліком сучасного адміністративно-правового регулювання є повна неврегульованість адміністративних повноважень заступника голови суду. До того ж І. В. Дем'яненко [6, с. 270] вказує на некоректність повноваження голови суду визначати адміністративні повноваження свого заступника (п. 2 ч. 1 ст. 24, п. 2 ч. 1 ст. 29, п. 2 ч. 1 ст. 34, п. 2 ч. 1 ст. 41 Закону України «Про судоустрій і статус суддів» [1]), оскільки має йтися про визначення не лише адміністративних повноважень, а всіх його

обов'язків, як це передбачалось попереднім Законом «Про судоустрій України» [2]. Із цим можна погодитись лише частково. Дійсно, виходячи з указаних законодавчих положень, заступник голови суду може виконувати лише надані йому головою суду адміністративні повноваження, що цілком логічно ставить питання про можливість наділення заступника голови суду, наприклад, окремими представницькими функціями. У той же час законодавство чітко не розмежує адміністративні й інші повноваження голови суду, що на практиці дозволяє останньому самостійно визначати адміністративну природу своїх повноважень. Більш прийнятним же, як на нас, виступає детальне законодавче закріплення всіх основних повноважень заступників голови суду із збереженням можливості делегування їм головою суду певних його повноважень.

Безпосереднє відношення до організації виконання адміністративних повноважень у судах має порядок їх набуття та припинення, що особливо актуалізується відносно голови суду. На сьогодні голова суду та його заступники призначаються та звільняються з посад Вищою радою юстиції за поданням відповідної ради суддів строком на п'ять років, а Голова Верховного Суду України та його заступники – Пленумом Верховного Суду України (ч. 2, 3 ст. 20 Закону України від 07.07.2010 № 2453-VI [1]). Вказане є одним із найбільш оптимальних варіантів порядку набуття та припинення адміністративних повноважень суддів, участь в якому беруть лише самі судді певного суду та незалежні органи у системі судоустрою України, що виступає важливою передумовою об'єктивного й неупередженого виконання головою суду та його заступниками наданих адміністративних повноважень.

У той же час нагальним є і вдосконалення механізму набуття та припинення адміністративних повноважень суддів, що насамперед має спрямовуватись на конкретизацію процедурних аспектів призначення та звільнення суддів з адміністративних посад. При цьому слід означити застарілість положень ч. 3 ст. 32 Закону України від 15.01.1998 № 22/98-ВР «Про Вищу раду юстиції» (у поточній редакції) [10], згідно з якими визнається порушенням присяги судді «невиконання ним посадових обов'язків, установлених для відповідної адміністративної посади, пов'язаних з процесуальними діями». В результаті судової реформи чинним законодавством вже не передбачається будь-яких обов'язків голови суду чи його заступника, пов'язаних з процесуальними діями, що не дозволяє розглядати неналежне виконання суддями адміністративних повноважень як реальну підставу їх звільнення з адміністративної посади і посади судді.

Передбачені ж ч. 6 ст. 20 Закону України «Про судоустрій і статус суддів» підстави звільнення судді з адміністративної посади обмежуються лише звільненням з посади судді та закінченням строку адміністративних повноважень і потребують розширення.

Вбачається, що до таких підстав законодавчо мають також відноситись: переведення судді; добровільне дострокове припинення адміністративних повноважень; висловлення недовіри зборами суддів у зв'язку з неефективністю виконання адміністративних повноважень.

Надання зборам суддів можливості ініціювати процедуру звільнення суддів з адміністративних посад, як за О. Ю. Дудченком [11, с. 278], виступатиме своєрідним аналогом дострокового припинення повноважень Голови Верховного Суду України Пленумом Верховного Суду України (ст. 43 Закону України від 07.07.2010 № 2453-VI [1]) і загалом сприятиме об'єктивній оцінці діяльності суддів на адміністративних посадах, більш оперативному вирішенню управлінських проблем у судах.

Таким чином, адміністративні повноваження голови суду спрямовуються на організаційне керівництво та забезпечення діяльності суду, що є однією з умов ефективності реалізації судом завдань і функцій судової влади. Особливостями організаційно-розпорядчих повноважень у судах виступає їх переважно внутрішній характер, неприпустимість владного впливу на процесуальну діяльність суддів, а також зумовлений судово-правовою реформою здебільшого контрольний характер повноважень голів судів загальної юрисдикції та наділення значними адміністративними повноваженнями керівника апарату суду. Вдосконалення організації виконання адміністративних повноважень у судах має бути спрямоване на усунення існуючої на сьогодні неоднозначності та фрагментарності адміністративно-правового регулювання видів адміністративних посад у судах, порядку їх зайняття та звільнення з них, самих адміністративних повноважень і засад їх реалізації уповноваженими суб'єктами.

Список використаних джерел: 1. Про судоустрій і статус суддів : закон України від 07.07.2010 № 2453-VI [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2453-17>. – Редакція від 28.07.2013. 2. Про судоустрій України : закон України від 07.02.2002 № 3018-III // Офіційний вісник України. – 2002. – № 10. – Ст. 441. 3. Москвич Л. М. До питання вдосконалення судового управління в Україні / Л. М. Москвич // Питання боротьби зі злочинністю. – Вип. 24. – 2013. – С. 99–107. 4. Організація судових та правоохоронних органів : підруч. [для студ. юрид. спец. вищ. навч. закладів] / І. С. Марочкін, Н. В. Сибільова, В. П. Тихий та ін. ; за ред. І. С. Марочкіна і Н. В. Сибільової. – Х. : Одиссей, 2009. – 320 с. 5. Бринцев В. Д. Стандарти правової держави: втілення у національну модель організаційного забезпечення судової влади : монографія / В. Д. Бринцев. – Х. : Право, 2010. – 464 с. 6. Дем'яненко І. В. Повноваження голови місцевого суду у світлі реформування законодавства про судоустрій та статус суддів / І. В. Дем'яненко // Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. – Т. 1000. – 2012. – Серія: «Право». – Вип. 11. – С. 269–273. 7. Кіт Х. Голова суду як суб'єкт владних повноважень / Х. Кіт // Вісник Львівського університету. Серія юридична. – Вип. 54. – 2011. – С. 173–179. 8. Дудченко О. Щодо адміністративних повноважень голови суду /

Олександр Дудченко // Публічне право. – 2013. – № 2 (10). – С. 205–212.
9. Барабаш Г. О. Окремі питання призначення суддів на адміністративні посади / Г. О. Барабаш // Юрист України. – 2012. – № 1–2 (18–19). – С. 60–64.
10. Про Вищу раду юстиції : закон України від 15.01.1998 № 22/98-ВР [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/22/98-вр>. – Редакція від 15.08.2012.
11. Дудченко О. Ю. Питання щодо звільнення суддів з адміністративних посад / О. Ю. Дудченко // Актуальні проблеми права: теорія і практика. – № 26. – 2013. – С. 275–282.

Надійшла до редколегії 21.10.2013

Борко А. Л. Особенности административных полномочий председателя суда

Выполнен анализ теоретических положений и административно-правовых основ административных полномочий председателя суда, организации их исполнения, порядка приобретения и прекращения, а также определена сущность и значение управленческой деятельности председателя суда и обоснованы приоритетные направления ее совершенствования. Доказано, что административные полномочия председателя суда представляют собой совокупность законодательно установленных его прав и обязанностей, направленных на осуществление управленческой (организационно-распорядительной) функции в области организационного руководства деятельностью суда с целью обеспечения его нормального функционирования и реализации возложенных на него функций. Отмечается, что актуальным является совершенствование механизма приобретения и прекращения административных полномочий судей, которое, прежде всего, должно быть направлено на конкретизацию процедурных аспектов назначения и увольнения судей с административных должностей. Определено, что административные полномочия председателя суда направляются на организационное руководство и обеспечение деятельности суда, что является одним из условий эффективности реализации судом задач и функций судебной власти.

Ключевые слова: административно-правовое регулирование, судебное управление, административные должности, административные полномочия, председатель суда, аппарат суда.

Borko A. L. Features of administrative authorities of the head of a court

The analysis of theoretical provisions and administrative and legal grounds of administrative authorities of a court's head, organization of their execution, the procedure of their acquisition and termination is realized. The essence and significance of managing activity of a court's head are determined; priority directions of its improvement are grounded. It is proved that administrative authorities of a court's head are a set of his/her rights and duties, fixed by the legislation and directed on realization of managing function in the sphere of organizational management of a court's

activity aiming to provide its proper functioning and realization of the set functions. It is emphasized that improving the mechanism of acquisition and termination of administrative authorities of judges is very urgent and must be primarily directed on the specification of the procedural aspects of appointing and dismissing judges from administrative positions. It is defined that administrative authorities of a court's head are directed on organizational management and guaranteeing court's activity that is one of the conditions for effective realization the tasks and functions of judicial power by the court. It is noted that the features of organizational and administrative authorities in courts are their predominantly domestic nature, inadmissibility of powerful influence on judges' procedural activities and control character of the authorities of general jurisdiction courts' heads, which is conditioned by judicial and legal reform, and providing great administrative powers to the head of a court staff. It is stated that improving the organization of administrative authority realization in the courts should be aimed at eliminating existing ambiguity and fragmentation of administrative and legal regulation of administrative positions' types in courts, the order of their occupation and termination, administrative powers and grounds of their realization by authorized subjects.

Keywords: administrative and legal regulation, court management, administrative positions, administrative authorities, the head of a court, court staff.

УДК 340.15:477«19»

**О. А. Гавриленко,
С. В. Васильєв**

НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ВНУТРІШНЬОГО УПРАВЛІННЯ АПТЕЧНИМИ ЗАКЛАДАМИ В УКРАЇНСЬКИХ ГУБЕРНІЯХ РОСІЙСЬКОЇ ІМПЕРІЇ У ДРУГІЙ ПОЛОВИНІ ХІХ СТ.

Досліджено питання нормативно-правового регулювання внутрішнього управління аптечними закладами на українських землях у складі Російської імперії протягом другої половини ХІХ ст. Розкрито сукупність норм адміністративного права, що містили вимоги до фармацевтичних працівників, порядок та умови професійного зростання. Вивчено порядок придбання, зберігання, обліку та реалізації лікарських засобів, специфіку юридичної відповідальності у випадку порушення вказаних вимог.

Ключові слова: адміністративне право, Україна, аптека, Лікарський статут, фармацевтичний працівник, лікарські засоби.

Забезпечення охорони здоров'я населення потребує належної організації фармацевтичної справи. Результати діяльності фармацевтичної організації багато в чому залежать від методів управління персоналом, специфіки внутрішнього управління аптечними закладами. Розвиток аптечної мережі на українських землях у складі Російської імперії другої половини ХІХ ст. є окремим етапом становлення фармацевтичної діяльності в Україні. Тому вивчення